

A lakosság jó ellátásáért

Szegeden a zöldség- és gyümölcsprogram megvalósításán két vállalat munkálkodik közös akarattal: a Szövetkezetek Csongrád megyei Központja — MEK —, és a Szegedi Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat. Olyan szerződést kötöttek egymással, amely nem tűr semmiféle hézagot a lakosság zavartalan ellátásában. Megköveteli a megállapodás az áruk széles választékát, kifogástalan minőségét, a szállítás pontosságát. A zöldség és gyümölcs értékesítésének fokozására, az ellátás maradéktalan biztosítására született összefogás a két, szóban forgó vállalat vezetőinek intézkedésében átfogja a város élelmiszer-

Akik a zöldség- és gyümölcsprogram megvalósításán dolgoznak Szegeden

üzleteinek hálózatát, a Belvárostól a külvárosig. Ezen belül különös tekintettel fordul a figyelem azon üzletek felé, amelyek nagyüzemek közelében, vonzásában vannak, hogy a munkából hazafelé tartó háziasszonyok gyorsan és jól tudjanak bevásárolni, a még délután is friss, frissen tartott árukból, méghozzá szolid, elfogadható áron.

hézsegeket a vásárló zsebére, pénztárcájára. Az ilyen gyakorlat idegen, messze elűt az ÉLKER általános arpolitikájától, éppen ezért üzleteiben az ilyen jelenséget, árdragítást nem tűrhet meg.

Az egységes beszerzés létrejöttével szüntette meg

Mi van a boltokban?

Amióta kidolgozta és alkalmazza intézkedési tervét és programját erre az esztendőre zöldségfélék és gyümölcs beszerzésére az ÉLKER, üzletei folyamatos belső ellenőrzése is napirenden szerepel. Május elején egyetlen napon 70 üzletében vizsgálták meg az ellenőrök a választékot, a mennyiséget és a minőséget, a heti rendelesek számát. Azt is megnézték, hogy a hét utolsó napjára, szombatra rendelt-e friss árut az üzlet, avagy csak az előző napról visszamaradt árut kínálta, és hogy a partner, a MEK, eleget tett-e szállítási kötelezettségeinek úgy, ahogy arra szerződésben elkötelezte magát.

A vizsgálat általános tapasztalata akkor az volt, hogy az üzletekben helyesen hajtják végre a vállalat zöldség-gyümölcs programját. Az áruválaszték skáláját is kielégítőnek tartották. Az időszaknak megfelelően a beszerezhető zöldségfélék általában kaphatók voltak az üzletekben. Esetleges reklamációt a napi teljes megrendelés leszállítására, illetve az áruk minőségére vonatkozóan készségesen korrigálta a MEK, ilyen jelenségekkel kapcsolatban nem volt vita, huzakodás az áru visszavételére. Az ÉLKER boltvezetői ha nem is lepődtek meg, de örömmel fogadták, hogy a MEK áruszállításában új, méghozzá jó szellem kapott lábra. Az ellenőrzések tükrében nyilvánvalóvá vált, hogy az ügyvezetőt kislátók, egyszemélyes vezetésű üzletek árukészlete nem volt egyöntetűen teljes, szombatra például nem rendelték árut, s ezért fordulhatott elő, hogy a beszerezhető zöldségfélék közül több üzletben nem volt kapható hagyma, retek, saláta, karalábé, kelkáposzta. Azokban az üzletekben viszont, ahol kezdetől fogva komolyan vették a vállalat zöldség- és gyümölcsprogramjának végrehajtását, az ellenőrzéskor 24—26-féle zöldség volt kapható, mint például a nagyon jól ellátott tarjáni 76-os árudában, a Kölcsény utcai 31-es önkiszolgáló boltban. Több más üzletben is legalább 17—20-féle áruból választhatott a vásárló.

Ilyen előzmények után ismét érdemes volt az ÉLKER és a MEK összefogásában nyomába eredni a zöldség- és gyümölcsprogram végrehajtásának, és megint

boltjainak szabadpiaci felvásárlási jogát, illetve hagyta meg hét — a Széchenyi téri 8-as, a Kölcsény utcai 31-es, a Széchenyi téri 7-es, a Lenin körüti 5-ös, Odesszában a 17-es ABC, Tarjánban a 76-os ABC és a József Attila sugárúti 10-es számú — üzletének.

csak az üzletekben. Előre be nem jelentett ellenőrzés volt ez, amelyben részt vett Fővényesi Ferenc, a MEK osztályvezető-helyettese, Köteles Ferenc, az ÉLKER áruforgalmi előadója és Szabó Sándor, az ÉLKER propagandaügyi előadója, és természetesen mindazon boltok vezetői, akik készségesen szolgálták felvilágosítással, adatokkal. Mondhatni, hogy az ÉLKER üzleteinek keresztszámát nyújtotta ez az ellenőrzés a város egyik végétől a másikig, kiterjedt Tarjától a Belvárosig és onnan Alsóvárosig, nem véve alapul az üzletek általános, havi, évi forgalmát, csupán a napi ellátást vizsgálta zöldségfélékből.

A tarjáni 76-os régi ABC-áruházban — mellette már épül az új üzlet — Berta Imre üzletvezető vezette végig áruházában a látogatókat. De elég volt megállni

az áruház előtt, ahol valóságos kis standot építettek ki, és kínálták a friss zöldségféléket. Az üzletnek ez az utcára pakolása nagyon dicséretes, nem foglal el közteret, viszont a vásárló valósággal „belebotlik” az áruk sokadalmába, s még csak be sem kell mennie az üzletbe, ahol zöldségfélékből mindazt megtalálja, vagy még többet is, mint amennyit bent kínálnak neki. Lehetne ezt az utcai standot korszerűbbé tenni, nagyobb gombaernyőt felállítani egyrészt az eladók védelmére, kényelmére a naptól, másrészt az áruk kímélésére. Az üzletvezető nem rejtette véka alá, hogy bár a MEK áruszállításával általában meg van elégedve, olykor hézagosan érkeznek a megrendelt tételek. Akkor nap például nem kapott kelkáposztát, pedig a vásárlók igen csak keresték. Minőségileg kifogásolt 26 kilogramm borsót, amelyet első osztályú áruként küldtek, de harmadosztályúnak sem felelt meg. Természetesen visszaküldte. Ez az üzlet el szabadpiaci felvásárlásának jogával, s ezen a napon is mintegy 5—6 ezer forint értékű árut vásárolt fel magántermelőktől, kiskertek tulajdonosaitól.

A szövetséges konkurrenciánál

Petőfitelepen a 104-es üzletnek nincs szabadpiaci felvásárlási joga, mert ezzel a lehetőséggel korábban sem élt, noha ezt kifogásolta Mikula Béláné üzletvezető-helyettes, mondván, hogy az egyéni termelőket, kiskerttulajdonosokat friss terményeikkel el kell utasítania. Amikor azonban arról kérdezték, hogy van-e kifogása a MEK áruszállítása ellen, érdemleges panaszt nem tudott felhozni, mindössze annyit, hogy aznap nem kapott harminc csomó retek. Közbevetőleg megjegyezte Fővényesi Ferenc, hogy a korai retek leszálladt már, a nyári fajtákat elenyésző mennyiségben termelik Csongrád megyében. Kénytelenek Budapestre beszerezni az árut, amely előző nap valami oknál fogva nem érkezett meg, de másnap már tudnak szállítani, mert úton van Szegedre 4 ezer csomó. Probléma van a kelkáposztával is, noha két alkalommal is emelték a közelmúltban a felvásárlási árat. A termelőknél, sajnos, nincs olyan mennyiségű kelkáposzta, amennyivel piacot lehetne nyerni, hódítani. A MEK-et is szorítja a gond, mert vannak napok, amikor neki sem jönnek be a beígért szállítások az ország különböző területeiről. Csak rövid idejű megtorpanások ezek az ellátásban, de

mégis érezhetők, amelyeket a vásárló leginkább — és joggal — nem fogad el, mert neki az kell, amit éppen keres.

A MEK tarjáni 1-es számú ABC-áruházában pontosan 21-féle zöldséget lehetett számolni aznap. Király József üzletvezető büszkén mutatott az áru tömegére, amely kétségtelenül friss volt eleven. A legszebb áruk persze itt is azok voltak, amelyek a szabadpiacról, azaz a termelőktől érkeztek az üzletbe. Érthető, hogy ezek az áruk a leszedéstől az átadásig keveset törődtek. Itt például volt kelkáposzta, retek is, amelyet Petőfitelepen joggal hiányoltak. A közeli szomszédban, a MEK 30-as ABC-áruházában húszfajta zöldség áru kínálta magát a háziasszonyoknak. Aznap a szabadpiacról mintegy 2 ezer 600 forint értékű árut vásároltak az üzlet stabil termelőitől, akik már reggel fél 6-kor vitték áruikat. Természetesen jó ellátást kapnak központi raktárakból, aznap mindössze paraj és kelkáposzta nem érkezett. Mágóri Imre üzletvezető szerint napi rendelésüknek mintegy 97 százalékát teljesítik a központi raktárból.

A nagykorúton kívüli Csuka utcai 28-as számú ÉLKER-üzlet a legkisebb boltok közé tartozik, azonban

itt is 13-féle zöldség áll a vásárlók rendelkezésére. Czako Mihályné üzletvezető arról tájékoztató, hogy a keddre rendelt árut csak szerdán kapta meg, éppen ezért csütörtökre már nem is rendelt. Mindenesetre pontosabb áruszállítást kért.

A Belvárosban

Az ÉLKER Széchenyi téri 8-as számú önkiszolgáló üzlete a többi között arról is nevezetes, hogy a bolt előtt nap mint nap nagy kirakodást rendez friss zöldségfélékből. Ami kint van az üzlet előtt izlésesen elhelyezve, mindaz bent is kapható. Ennek az üzletnek is van szabadpiaci felvásárlási joga, s ezzel él is Sisák József üzletvezető. Tavaly az év első negyedében 35 ezer forint értékű zöldségféléket vásárolt fel szabadpiacról, ez évben pedig az esztendő első negyedében 221 ezer forintot rúgott a szabadpiacról érkezett áruk értéke. A MEK szállítására nem volt panasz, szinte teljes volt ebben az üzletben az időszaknak megfelelően kapható zöldségfélék választéka. Közbevetőleg megjegyezte Fővényesi Ferenc, hogy értesítették már partnerüket, az ÉLKER-t arról, hogy június 1-től este 8 óráig kényszerít a kommissiókat és hajnalban szállítják az árukat az üzletekbe, és nem lesz fennakadás. Köteles Ferenc áruforgalmi előadó is megjegyezte, hogy általában elegendő tesz vállalt kötelezettségének a MEK, hiszen gyakorlatában mindenképpen elsőbbséget élvez a szegedi élelmiszerüzletek áruellátása.

Erről győzte meg az ellenőrzőket a MEK-nek egy másik partnere, az állami gazdaságok Lenin körüti boltjának üzletvezetője, Beke Mátyás is. Hangoztatta, hogy a MEK-nél valami új dolog vette kezdetét, amelynek nagyon örülnek, csak ez így maradjon, és tartós is legyen. A nagykorúton kívül eső, már külvárosi üzletnek számító Petőfi Sándor sugárúti 1-es számú ÉLKER-üzletben Elek Péter üzletvezető számlálta össze az aznap érkezett zöldségféléket. Tizennyolc tételt rendelt aznapra, s három kivételével mindent megkapott. Nem érkezett kelkáposzta, saláta és retek. Egyébként — mondotta — tartsa meg jó szokását a MEK, mert most már lehet vele igazán jól dolgozni, lehet a szállítá-sukban bízni. A Mátyás téri 58-as számú üzletben Bálint Lajosné üzletvezető egyenesen tiltakozott az ellen, hogy vergődnie kelljen a termelőkkel, a szabadpiaci felvásárlással. Szerinte azzal csak több a gond, a munka, és könnyen megy a megsértődés, ha a nem szép árut nem veszi át, mert a javát már máshol értékesítették. Igaz, hogy ő viszont panaszkodott a MEK szállítására, mert egy 30 kilogrammos tételű árut, mikor lemért, csak 23 kilogrammnak talált. Természetesen nem vette át, hanem visszaküldte. Ez a jelenség nem általános Bálint Lajosné szerint sem, aki végül is úgy foglalta össze mondokáját, hogy a MEK jó, megbízható partner.

Fővényesi Ferenc, Szabó Sándor és Köteles Ferenc úgy nyilatkoztak az ellenőrzések végén, hogy a tapasztalatcsere különösen jó volt. A szállításokban előforduló hibákat lehet és feltétlenül kell korrigálni. A MEK értékesítő raktáraiba naponta 4—5 vagon áru érkezik. Eből három vagon Szeged lakosságának ellátását biztosítja napjainkban, és merjük remélni, hogy egész éven át és folyamatosan.

A legérdekesebb fél: a vásárló

A legszebb program megvalósítása is dőcögölhet vagy megbukhat, ha széles körben nincsenek benne érdekelve azok, akik nap mint nap érte fáradoznak. Üzleteinek dolgozóit éppen ezért vonta be zöldség- és gyümölcsprogramja keresztvitelébe az ÉLKER olyan ösztönző premizálási rendszerrel, amely az üzletek vezetőit éppúgy serkenti a nagyobb forgalomra, mint az eladók. Még a vállalat kollektív szerződésében is helyet kapott ez az ösztönzési rendszer. „A prémiumot — ebben az évben több mint 200 ezer forintot — azon dolgozók között kell felosztani, akik a zöldség és gyümölcs beszerzésével, kezelésével, eladásával foglalkoznak”. Nagyon is érthető a vállalatnak ez a messzemelő figyelem a dolgozó iránt, hiszen a földesárut nem elég csak átvinni a szállítótól, hanem azzal törődni kell, úgy teríteni, kirakni, tenni, hogy önnönmagát kínálja. Gondos kezeléssel meg is kell tudni óvni a fonnyadástól, a romlástól.

Ami pedig a másik érdekelt felet, a legérdekesebbet, a vásárlót érinti, az a vállalatnak azon törekvése, hogy az általa kínált zöldségfélék, gyümölcsök elfogadható áron is adja. Ezt garantiálja árpólitikai intézkedéseivel. A fogyasztói árak helyes kialakítása igen nagy felelősséget ró erre a vállalatra is. Vezetői ezért döntöttek úgy,

Kiküszöbölték a bizonytalanságot az ellátásból

Milyen gyakorlatot készített az ÉLKER-t arra, hogy zöldség- és gyümölcsbeszerzésének jelentős részét a MEK-re építse? Az elmúlt években is a MEK-nél szerezte be áruinak közel 63 százalékát, amikor még nem kötött vele szerződést, és csak a napi keresletet igazgatta a megrendelést. Az áru-beszerzés többi forrását té-szek, állami gazdaságok képezték, illetve a napi szabadpiac jött számításba. Lényegében valamennyi kapcsolat egyik napról a másikra megszűnhet, és más támadt az ellátásban. A napi rendelésnek esetleg nem tudott eleget tenni sem mennyiségben, sem minőségben a MEK, mert elkötelezte magát más partnerekhez. A té-szek, állami gazdaságok egynémelyikében viszont egysíkúvá vált a termelés, csak egy-egy féle áru szállítására vállalkoztak, mert csak annak termelésére rendezkedtek be nagy területen. Ha például káposzta kellett az ÉLKER üzleteinek, akkor csak gyökeret vagy sárgarépat kínáltak. A szabadpiaci felvásárlást pedig szélsőségesen ingadoztatta egy esetleges időjárás változás, például nagy eső után nem érkezett be Szegedre az áru, mert nem szedték meg a sáros földön. Ugyancsak bizonytalan beszerzés volt kis-árutermelőkre építeni a napi keresletet, akik bár megjelentek árukkal a szegedi Marx téri piacon, de már kora hajnalban meglepték őket az ország más, távoli részéből idesereglett magán-kereskedők, akik a napi átlagos áron felül vásárolták, felígérték, megrakodtak, és elvitték az árut innen, mielőtt az ÉLKER üzletveze-

A Széchenyi téri 8-as számú üzlet előtt mindig friss zöldségfélék lát a vásárló. Erről Méhesi Mihályné üzletvezető gondoskodik.